

دیدگاه

زمان طلایی تأمین

سیامک افاضی

رئیس هیئت مدیره

سیستم و نظام تأمین دارو در ایران از گذشته دارای نظام و ساختاری خاص بود که متناسب با شرایط روز شکل گرفته، اما طی سالیان گذشته اتفاقاتی مانند تحریم‌ها، شرایط کلان اقتصادی و اجتماعی کشور را تغییر داد. در گذشته تولید و توزیع دارو به سمتی رفته بود که پاسخگوی نیازهای جامعه نباشد. در این میان مثلاً در دهه ۷۰ با برخی کمبودها مواجه بودیم که برای تأمین آن‌ها هلال احمر و به دنبال آن داروخانه ۱۳ آبان نیز وارد عمل شدند و این نیازها تأمین شد. دهه ۸۰ را هم شاید بتوان بهترین دوران تأمین دارو در ایران دانست که به واسطه دسترسی به منابع مالی، تأمین نیازهای دارویی به راحتی صورت می‌گرفت. البته در آن دوره هم برای تأمین برخی تک داروهای خاص شرکت‌های خصوصی به واردات می‌پرداختند و به اصطلاح داروهای تک‌نسخه‌ای نیز این‌گونه تأمین می‌شد. طی ۶ تا ۷ سال گذشته عمق تحریم‌ها بیشتر شده و از سویی در مقاطع زمانی مختلف شاهد سوءمدیریت‌هایی بوده‌ایم. از سویی دیگر مشکلاتی مانند محدودیت‌های ارزی، نقل‌وانتقال پول به منظور واردات و حذف بسیاری از مدیران با سابقه از این صنعت تولیدکنندگان و واردکنندگان دارو را با مشکلات متعددی مواجه کرد که نتیجه آن کمبود دارویی در مقاطع زمانی مختلف بود. بدین ترتیب ما در دوره‌های مختلف شاهد کمبود و ایجاد بازار

سیاه در زمینه داروهای بودیم که حتی از ۴۰ سال پیش آن‌ها را تولید می‌کردیم و به وفور در بازارها عرضه می‌شدند و هیچ‌کس فکر نمی‌کرد همین داروهای ساده زمانی دچار کمبود شوند. متأسفانه در این سال‌ها عدم همخوانی سیاست‌ها با شرایط تولید و بازار، نبود تجربه کافی مدیریت، نبود سیستم قوی تأمین سریع ارز و مسائلی از این دست چالش‌های بسیاری برای این صنعت ایجاد کرده است. البته در این میان شاید سهم عاملی مانند تأمین ارز تنها ۳۰ تا ۳۵ درصد مشکلات است. به هر حال زمانی که کشوری تحریم می‌شود باید پذیرفت در شرایط خاص قرار دارد و حالت نوعی بحران دارد. چنین شرایطی نیازمند تصمیمات و مدیریت متفاوت و خاص است و نمی‌شود همان مسیر قبلی را ادامه داد یا تنها به مسائلی مانند درآمدزایی و حفظ سمت فکر کرد. اکنون بحران ایجاد شده برای بسیاری مدیران قابل درک نیست. سیستم دارویی نیز به‌گونه‌ای است که اثرگذاری تصمیمات دو سال بعد مشخص می‌شود. شرایطی که طی ۹ سال گذشته ایجاد شده تخریبی گسترده بر جا گذاشته؛ زمانی

صنعت دارویی ما پیش‌رفته بود و پویایی بسیار داشت اما اکنون شرکت‌هایی را از دست داده‌ایم که باورکردنی نیست. ما مزیت‌های نسبی خود را از دست داده‌ایم آن هم در شرایطی که مزیت نسبی از نفت هم مهم‌تر است و به راحتی به دست نخواهد آمد. چیزی که ما در این سال‌ها از دست دادیم به این راحتی جبران نخواهد شد. متأسفانه در ۹ سال گذشته روند اشتباهی پایه‌گذاری شد و عده‌ای به این باور رسیدند که هر فردی توان مدیریت دارد. بدین ترتیب سیاسی‌کاری با صنعت گره خورد و در سطح کلان برخی ارگان‌ها به دخالت پرداختند و مسیر تخریب آغاز شد. سپس شرایط به سمتی رفت که اکنون در مقاطع زمانی مختلف شاهدیم بیماران حتی در تأمین داروهای ابتدایی که در گذشته به وفور در دسترس قرار داشت هم با مشکل مواجه شده‌اند. همان‌طور که اشاره شد جبران آنچه در این سال‌ها رخ داده به این سادگی‌ها نخواهد بود.

شرکت‌ها تمام دانش فنی که توسط دانشمندان غربی وارد کشور شده بود را هم همراه خود بردند. حالاً ما هر آنچه در کشور تولید شده به پشتوانه دانش و تخصص جوانان ایرانی بوده و حتی اگر کشورهای دیگر هم نخواهند در مباحث علمی به ما کمک کنند که اکنون هم شاهدیم این مشکل آفرینی‌ها به اوج خود رسیده، ما با وجود تمام سختی‌ها تولید را ادامه می‌دهیم. به همین دلیل به نظر می‌رسد قیاس کیفی محصولات تولیدی امروز با دوره‌ای که فایزر در ایران فعالیت داشت قیاسی مع‌الفارق است؛ چرا که ما در آن دوران تنها محصول داشتیم و زیرساختی برای خودمان موجود نبود، اما اکنون در شرایطی به دانش فنی دست پیدا کرده‌ایم که همان مدعیان خدمت به سلامت ما را تحت فشار گذاشته‌اند. بی‌شک ظالمانه‌ترین تحریم‌ها آن‌هایی هستند که سلامت مردم را به مخاطره می‌اندازند و می‌بینیم که این کشورها از هیچ تلاشی در این زمینه فروگذار نکرده‌اند. در ادامه مشروح گفت‌وگو با خورشیدوند را می‌خوانید.

توانمندی‌های مجموعه نیازهای دارویی بازار تبیین و در راستای تأمین آن‌ها گام برداشته شود.

ماه‌های گذشته با توجه به محدودیت‌های ارزی ماه‌های دشواری برای تولیدکنندگان دارو بوده، وضعیت شما از چه قرار است؟

ما هم به‌عنوان بخشی از صنعت دارویی کشور از این مشکلات مبرا نبوده‌ایم، اما تلاش کرده‌ایم با توجه به مواد اولیه در دسترس یا آنچه ممکن است در واحدهای دیگر به عنوان مازاد باقی مانده باشد، نیازهای بازار تأمین شود. در نهایت بحث‌های تحریمی و چالش‌های تخصیص ارز وجود دارد و چند ماه است که در صف تخصیص ارز هستیم. امیدواریم که این مشکلات در آینده‌ای نه‌چندان دور رفع شود تا ما در زمینه تأمین ارز با موانع کمتری مواجه شویم. البته ما هم برای مدیریت اوضاع حرکت‌هایی کرده‌ایم که با توافقات حاصل شده به قیمت خرید نقدی، خرید اعتباری داشته باشیم تا تأمین مواد اولیه تسریع شود.

صادرات هم دارید؟

در ماه‌های گذشته با توجه به مشکلاتی که در تولید رخ داده بود چندان در زمینه صادرات موفقیت‌آمیز عمل نشد، اما طی دو سه ماه گذشته واحد صادرات ما حدود دو میلیون دلار پیشنهاد داشته که اگر مواد اولیه مورد نیاز طی هفته‌های آتی تأمین نشود طی سه ماه پایانی سال بحث صادرات نیز دنبال خواهد شد. عمده مقاصد صادراتی ما شامل کشورهای آمریکای مرکزی، آفریقا، کشورهای همسایه و کشورهای حوزه آسیای میانه و قفقاز است.

وضعیت تجهیزات شما از چه قرار است و برای نوسازی و توسعه آن نیاز به چه مبلغ سرمایه‌گذاری دارید؟

واقعیت این است که طی این سال‌ها با تکیه به توان متخصصان فنی مجموعه ما مشکل خاصی در بحث تجهیزات نداشته‌است. بسیاری از دستگاه‌های خود را اورهال کرده‌ایم تا جایی که توقف تولید به دلیل نقص تجهیزات به صفر رسیده، اما در نهایت از توسعه تجهیزات استقبال می‌کنیم و در این زمینه پیگیری‌هایی نیز داشته‌ایم.

در حوزه کمبودهای دارویی با توجه به فرارسیدن فصل سرد سال فکر می‌کنید شرایط از چه قرار است؟

یکی از سیاست‌های مدیریت هلدینگ دارویی تیپیکو این است که علاج واقعه را پیش از وقوع کنیم و بر این اساس در مکاتبات نیز تأکید شده که برای تأمین نیازهای بازار گام‌های جدی برداشته شود. برای دسترسی به داروهای مورد نیاز زمستان باید از حالا تولید انجام شود که ما هم به تبعیت از سیاست‌های کلان هلدینگ تیپیکو در حال انجام این مهم هستیم.

شرکت‌ها تمام دانش فنی که توسط دانشمندان غربی وارد کشور شده بود را هم همراه خود بردند. حالاً ما هر آنچه در کشور تولید شده به پشتوانه دانش و تخصص جوانان ایرانی بوده و حتی اگر کشورهای دیگر هم نخواهند در مباحث علمی به ما کمک کنند که اکنون هم شاهدیم این مشکل آفرینی‌ها به اوج خود رسیده، ما با وجود تمام سختی‌ها تولید را ادامه می‌دهیم. به همین دلیل به نظر می‌رسد قیاس کیفی محصولات تولیدی امروز با دوره‌ای که فایزر در ایران فعالیت داشت قیاسی مع‌الفارق است؛ چرا که ما در آن دوران تنها محصول داشتیم و زیرساختی برای خودمان موجود نبود، اما اکنون در شرایطی به دانش فنی دست پیدا کرده‌ایم که همان مدعیان خدمت به سلامت ما را تحت فشار گذاشته‌اند. بی‌شک ظالمانه‌ترین تحریم‌ها آن‌هایی هستند که سلامت مردم را به مخاطره می‌اندازند و می‌بینیم که این کشورها از هیچ تلاشی در این زمینه فروگذار نکرده‌اند. در ادامه مشروح گفت‌وگو با خورشیدوند را می‌خوانید.

و عقب‌ماندگی ملموسی در تحقق اهداف تولید داشته‌ایم. هرچند از ماه گذشته تمرکز بیشتری را کشیده‌ایم و روند اشتباه فروش تک‌محصولی را متوقف کرده‌ایم و با تولید محصولات بیشتر می‌خواهیم با متنوع کردن سبد مطلوبیت بیشتری در محصول داشته باشیم. اکنون بر اساس نیاز بازار حرکت می‌کنیم و بر اساس توان تولید و با نگاه به بازار فعالیت می‌کنیم و نه با توجه به مواد اولیه موجود و در دسترس.

چند قلم دارویی در چه حوزه‌هایی تولید می‌کنید؟

برای دسترسی به داروهای مورد نیاز زمستان باید از حالا تولید انجام شود که ما هم به تبعیت از سیاست‌های کلان هلدینگ تیپیکو در حال انجام این مهم هستیم

رازک در چهار حوزه داروهای انسانی، دامی، مکمل و گیاهی فعالیت دارد و در مجموع برای تولید بیش از ۱۷۰ قلم دارویی مجوز داریم که از این میان بیش از ۴۰ نوع محصول تولید می‌شود. در این میان در حوزه محصولات دامی به دلیل رفتار غیرحرفه‌ای رقبا مدتی چرخه تولید شرکت به‌طور کامل متوقف شده بود، اما بار دیگر این مسیر را از سر گرفتیم هرچند که همچنان رقابت‌های ناسالم وجود دارد.

در حوزه اعصاب و روان هم تولید دارو دارید؟

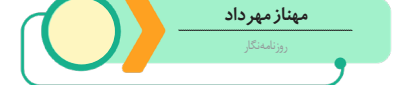
بله در این حوزه نیز محصولاتی داریم که اتفاقاً از محصولات خوب و مهم شرکت محسوب می‌شوند. البته باید به این نکته نیز توجه داشت که در دوره‌ای به دلیل برخی سوءمدیریت‌ها مواردی با لاتکلیف مانده بود که اکنون بار دیگر تیم بازاریابی و فروش را فعال کرده‌ایم تا بر اساس

سرپرست لابراتوارهای رازک:

به دانش جوانان ایرانی متکی هستیم

شرکت لابراتوارهای رازک از سال ۱۳۴۳ فعالیت‌های خود را تحت عنوان شرکت سهامی لابراتوارهای فایزر تحت مالکیت شرکت فایزر آمریکا آغاز کرد. پس از پیروزی انقلاب بر اساس قوانین موجود نام آن از «فایزر» به «رازک» تغییر یافت. حال در آستانه ورود به ۶۰ سالگی این شرکت زیرمجموعه هلدینگ دارویی شستا فعالیت خود را ادامه می‌دهد و سرپرست جدید آن معتقد است تولیدات رازک قابل قیاس با محصولات تولید شده در دوره فایزر نبوده و کیفیتی به مراتب بالاتر دارند. محمدمهدی خورشیدوند، سرپرست شرکت لابراتوارهای رازک در گفت‌وگو با «آتیه‌نو» بر این نکته تأکید دارد که در زمان استقرار فایزر با سایر تولیدکنندگان بزرگ دارویی در ایران، ما هیچ‌یک از مشکلات فعلی را نداشتیم. در آن دوران حمایت‌های متعددی از صنعت دارویی کشور می‌شد و زیرساخت‌های تولید مهیا بود، اما اکنون به واسطه تحریم‌ها با چالش‌های بسیاری مواجهیم. زمانی که این شرکت‌ها از ایران رفتند، صنعت دارویی ما به آن‌ها وابسته بود و صاحبان این

گفت‌وگو

مهناز مهرداد

رئیس هیئت مدیره

ظاهراً تصمیماتی در زمینه ایجاد کارخانه نوآوری دارید. در این باره بیشتر توضیح می‌دهید؟

برای افزایش ضریب خودکفایی در کشور چاره‌ای نداریم مگر آنکه به سمت تولید داروهای جدید گام برداریم. البته در تولید دارویی جدید نیز باید این ویژگی مدنظر قرار گیرد که تولید بر پایه نیازهای بازار و کشور باشد و اگر غیر از این باشد صرفاً تولید دارویی جدید مزیت محسوب نمی‌شود. اکنون عمده داروهایی که در دستور تولید قرار دارند داروهای‌های تک هستند و در تولید سایر داروها مشکل چندانی دیده نمی‌شود، اما در ارتباط با تولید داروهایی با فناوری بالا لازم است حتماً مرزهای دانش را بشکنیم. در این زمینه در ارتباط با فرمولاسیون این داروها مشکلاتی وجود دارد؛ چرا که فرمول‌های جدید در اختیار ما گذاشته نمی‌شود و در بخش‌های تحقیق و توسعه دسترسی ما به محتوای علمی مورد نیاز با معضلاتی مواجه است، به‌طوری که وقتی با ششویه‌های مختلف به محتوای مورد نیاز تیم تحقیق و توسعه دسترسی پیدا می‌کنیم، محدودیت‌های زمانی وجود دارد و برای تمدید این دوره‌ها لازم است هزینه‌های سنگینی پرداخت شود. به هر صورت برای داروهایی که لازم است در داخل کشور تولید شوند راهی به غیر از اتکا به دانش بومی وجود ندارد. برای رسیدن به این نقطه یک راهکار این است که ساختار و کل شرکت را به سمت دانش‌بنیان سوق دهیم یا به سراغ تولید محصولات دانش‌بنیان گام برداریم. راهکار سوم هم این است که کارگاه‌ها و کارخانجات‌های تک‌ایجاد کنیم که بتوانند بحث‌های مطالعه، فرمولاسیون، لانچ و تولید را ارائه کنند که ما به دنبال این موضوع هستیم.

یکی دیگر از بحث‌هایی که این روزها زیاد مطرح می‌شود بحث مهاجرت پزشکان است. در حوزه داروسازی هم آیا شاهد چنین روندی هستیم؟

اگر شرایط به گونه‌ای باشد که نیروهای متخصص در داخل کشور بتوانند فضای لازم را برای انجام تحقیقات مدنظر خود داشته باشند و به سمت درستی ارجاع شوند تا بتوانند از دانش خود در راستای تولید استفاده کنند، احساس غنا خواهند کرد. در چنین شرایطی بحث موضوعات مادی در وهله دوم اولویت قرار می‌گیرد، اما اگر این افراد در داخل کشور فضای مناسبی جهت انجام کارهای علمی خود نداشته باشند با این سودا که در کشوری فعالیت کنند که احساس اثرگذاری نداشته باشند تن به مهاجرت خواهند داد. بنابراین لازم است شرایطی ایجاد شود که نیروهای متخصص در داخل کشور احساس مفیدبودن کنند و توجه کافی نسبت به آن‌ها صورت گیرد تا این پارادایم برای‌شان کمرنگ‌تر شود. سعی ما نیز بر آن است که به همین سمت

عضو هیأت مدیره یک شرکت دارویی تشریح کرد تبعات قیمت‌گذاری دستوری دارو

دولت‌ناچار به اعمال سیاست‌های کنترلی از طریق مکانیسم‌های حاکمیتی مانند قیمت‌گذاری دستوری شود. معاون مالی، اقتصادی لابراتوارهای رازک ادامه داد: «وقتی به واسطه شرایط نامتعادل بازار و وضعیتی که متأثر از اعمال نیروی خارج از اراده و اختیار بازار عارض می‌شود، نهاد دولت به این نتیجه و تصمیم می‌رسد که برای حفظ تعادل در بازار، به‌صورت دستوری وارد شود. لاجرم باید فعالان بازار به این تشخیص احترام بگذارند و همراهی کنند، در غیر این صورت ممکن است تمام جامعه‌اعم از تولیدکننده یا مصرف‌کننده دچار معضل شوند. در حالی که با راهکارهایی مانند قیمت‌گذاری دستوری این آسیب‌ها قابل کنترل بوده یا تبعات آن به‌طور عادلانه‌ای میان اقشار مختلف تقسیم می‌شود. بر این اساس شاید بتوان گفت قیمت‌گذاری دستوری در بسیاری موارد از سر ناچاری و دارای آثار مثبت و مفیدی است اگر چه همانند دارویی تلخ، کام بیمار را بیابازارد.»

گفت‌وگو

غلامرضا حامدی در گفت‌وگو با «آتیه‌نو» به تشریح اثرات قیمت‌گذاری دستوری بر صنایع دارویی پرداخت و گفت: «قیمت‌گذاری دستوری زمانی موضوعیت پیدامی‌کند که کشور یا صنعتی با دخالت عوامل بیرونی تهدید شود و امکان فعالیت و رقابت آزاد در آن صنعت سلب و یا دچار نابرابری شود. کشور ما نیز به واسطه تحریم‌های بین‌المللی، در چنین شرایطی قرار دارد و طبیعی است وقتی شرایط متعادل و یکسانی وجود ندارد

عضو هیأت مدیره یک شرکت دارویی تشریح کرد

تبعات قیمت‌گذاری دستوری دارو

او در ادامه به مشکلات ناشی از این شیوه پرداخت و افزود: «البته باید توجه داشت که هیچ‌گاه قیمت دستوری مطلوب و پسندیده صنعت نیست، به‌ویژه در شرایطی که تولیدکنندگان در دسترسی به منابع ارزی برای تأمین مواد اولیه با مشکلات متعدد مواجه هستند و گاه به ناچار خریدهای خارجی خود را از منابعی انجام می‌دهند که هزینه‌های مضاعف به همراه دارد. حال اگر این شرکت‌ها مانند ما بورس می‌باشند تأمین حاشیه سود جذاب برای سرمایه‌گذار نیز به دغدغه‌ای دیگر تبدیل خواهد شد.» حامدی ادامه داد: «این رویکرد گاه حتی موجب می‌شود شرکت‌ها نسبت به اهداف خود دچار انحراف شوند. از سوی دیگر باید در نظر داشت که تورم فعلی موجب نوسانات لحظه‌ای قیمت‌هایی‌شود و هزینه‌های تولید دائماً سیر افزایشی را دارند اما تولیدکننده به همان سرعت امکان افزایش قیمت فروش تولیدات خود را ندارد و این امر تبعات منفی متعددی داشته و قطعاً به صنایع مختلف آسیب

می‌رساند.» عضو هیأت مدیره لابراتوارهای رازک افزود: «در اقتصاد آزاد عرضه و تقاضا در تعیین قیمت نقش زیادی دارد و مطلوبیت یک کالا خود عاملی برای قیمت‌گذاری آن محسوب می‌شود. اگر زمانی محصولی با کیفیت بالاتر داریم باید بپذیریم که قیمت آن نیز بالاتر است و اگر این کیفیت توجیه‌کننده قیمت نباشد بازار خود آن محصول را پس خواهد زد. این یک مکانیسم درونی است که در علم اقتصاد اثبات شده و حتی اگر قیمت‌گذاری دستوری هم نباشد این شیوه مکانیسمی برای مهار قیمت به‌شمار می‌رود.» حامدی در دسترس قرار داشت هم در گذشته به تولیدکننده و مصرف‌کننده گروه دیگری به نام توزیع‌کننده در صنعت دارویی فعالیت دارند که شامل دو بخش شرکت‌های پخش و داروخانه‌های شوند. در چنین شرایطی این بیم وجود دارد که در صورت نبود نظارت‌های کافی، مصرف‌کننده‌نهایی از نظر قیمت متضرر و یا دچار آسیب شود.